

Belgische wijnbouw

Tot voor kort werd er smalend gedaan over onze wijnbouw. Niemand scheen te weten dat wijnbouw hier ooit normaal was, hoe deze was verdwenen en waarom die nu terugkeert. De wijnbouw werd door de Romeinen in het noorden geïntroduceerd en heel wat middeleeuwse geschriften getuigen van de belangrijke rol die de wijnbouw ook bij ons dankzij het christendom kreeg. Het is gedurende, wat men noemt, de kleine ijstijd die iedereen wel kent van de prachtige schilderijen van Vlaamse meesters waarop winterse tafereelen en ijspret zijn afgebeeld, dat onze wijnbouw een zware klap werd toebedeeld. Wijngaarden bevroren en ook heraanplant bevroor opnieuw. De techniek van het bier brouwen werd beter beheerst en de bevolkingstoename deed de vraag naar tarwe en later aardappelen toenemen. Her en der bleef er op de meest beschutte percelen nog wijnbouw, zij het op zeer bescheiden schaal. Het zijn deze locaties die we met wijngaardbenamingen veelal als kadastrale benamingen aantreffen. Het is Napoleon, die ten onrechte de schuld krijgt van het definitief verdwijnen van onze wijnbouw, die dit kadaster invoerde. In 1815 explodeerde de stratovulkaan Tambora en er volgde op het ganse noordelijk halfrond een vulkanische winter met in 1816 het 'jaar zonder zomer', met sneeuw in juni en nachtvorst in september. Dit betekende het voorlopige einde van onze wijnbouw.

Het was in 1833 toen de jonge Belgische staat besloot om een 'Modelwijngaard' te bekostigen en een verantwoordelijke 'in dienst te nemen' om mensen bij te staan die terug wijngaarden wilden aanleggen of die deze reeds hadden aangelegd. Het waren wellicht de achtereenvolgende plagen van meeldauw, valse meeldauw en de druifluis die uiteindelijk onze wijnbouw volledig hebben uitgeroeid. Ruim honderd jaar later, wanneer niemand zich nog kan voorstellen dat hier wijnbouw mogelijk is en het klimaat begint terug op te warmen zien we de eerste wijngaarden terugkeren. Jean Bellefroid was de eerste die in Borgloon een wijngaardje aanlegde. Hij was het ook die volgelingen in Maastricht, Hageland en zelfs in het West Vlaamse Heuvelland de eerste principes van de wijnbouw terug aanleerde. Er werd volop geëxperimenteerd met allerlei druiven en de stokken werden in het buitenland gehaald zonder zich af te vragen of het wel de beste variëteiten en onderstammen waren voor onze bodem en klimaat. Deze pioniers, waar nog veel mee werd gelachen, toonden wel aan dat zelfs kwaliteitsvolle wijnbouw bij ons mogelijk was.

In 1985 probeerde ik de Nederlands Limburgse wijnbouwers te verenigen om bij de overheid de bescherming in de vorm van een AOC aan te vragen. Ik onderzocht de wijnbouw zoals die er toen was om het voorstel voor een wettelijk kader te kunnen uitwerken en ontdekte dat er bij de aanleg weinig vooronderzoek of deskundig advies aan te pas was gekomen. Toch waren veel wijnen van de meestal hobby-wijnbouwers veelbelovend. Toen ik mijn vader in 1990 zei om bij Genoelsederen wijngaarden aan te leggen verklaarde hij mij nog voor gek, maar enkele dagen later stond het idee hem wel aan. Ik had veel contacten in de buitenlandse wijnwereld en had toegang tot specialisten op alle vlakken van het wijn maken. Ik startte met mijn vader met de aanleg van een eerste aanplant en inmiddels zijn er 22 hectaren wijngaarden in Genoelsederen.

Terwijl de eerste professionele wijnbouwers voor een economisch rendabele aanpak kozen bleven er ook steeds meer hobby-wijnbouwers bij komen. Waar het voor de professionelen een absolute voorwaarde was om de best mogelijke kwaliteit te maken, was het voor hobbyisten vaak belangrijker om gemakkelijk te telen druiven te kiezen. Niet gehinderd door enige wettelijke beperking sloop het hybridevergif onze prille wijnbouw binnen. Toen er voor de wijnbouw her en der een wettelijk kader in de vorm van een wettelijk beschermde GOB (geografische oorsprongsbenaming) werd opgesteld, waren het deze hobbyisten, want veel professionelen waren er nog niet, die bepaalden welke druiven er in de GOB zouden moeten worden toegelaten. Zo zijn de minderwaardige druiven als Regent, Solaris, Bianca en Johanniter in sommige kwaliteitswijnen toegelaten. Niemand hield rekening met het

EU verbod op hybriden in kwaliteitswijn omdat men natuurlijk liever Hagelandse wijn dan Vlaamse landwijn op zijn etiket zag staan.

Nu is er een nieuw tijdperk voor onze wijnbouw aangebroken. Er worden goede opleidingen aangeboden door Syntra Vlaanderen (Ieper, Gent, Leuven, Hasselt) en de gevestigde wijnbouwers helpen hun nieuwe collega's op het juiste pad. Het kiezen voor hybriden lijkt vanuit kosten oogpunt, men moet enkele keren minder spuiten, interessant maar de maximale kwaliteit die men van deze druiven kan maken is echter beperkt. "Het zijn niet wat je noemt nobele edele druiven" zegt Hubrecht Duycker. Je kunt van deze druiven geen wijn maken die een verkoopprijs rechtvaardigt waaraan men bedrijfseconomisch leefbare wijnbouw kan ontwikkelen. Het is niet voor niks dat alle Europese kwaliteitsgebieden hun naam beschermen door kwaliteitsvolle druivenvariëteiten te verplichten en lage rendementen en hoge plantdichtheden op te leggen. Nu moeten we voor kwaliteit kiezen. In Hagelandse en Heuvellandse wijn zouden hybriden verboden moeten worden. In Haspengouwse wijn zijn ze dat al en in de eventueel toekomstige Maasvallei wijn zullen ze naar ik verwacht ook geen plaats krijgen. Hybriden zijn in landwijn immers toegelaten en wie het niet met mijn visie eens is moet het maar bewijzen door de consument er van te overtuigen om zijn wijn te drinken. De consument heeft immers altijd het laatste woord.